

ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
มัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3
**Opinion of Administrators and Teachers Related to Problems
in the Environmental Management of Private Secondary Schools
under the Jurisdiction of the Bangkok Educational Service Office Area 3**

สมชาย เชื้อสุดใจ*

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 2) เพื่อศึกษาวิธีการแก้ปัญหา การจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 3) เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหาร 45 คน ครูปฏิบัติการ 251 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่าและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบความแตกต่างใช้ค่าสถิติที่

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ภาพรวมระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน อยู่ในระดับน้อย
2. วิธีการแก้ปัญหามลพิษในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ในภาพรวมวิธีการแก้ปัญหามลพิษในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.39$)
3. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น ระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 จำแนกตามตำแหน่ง/หน้าที่ ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอน สูงกว่าผู้บริหาร และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อม

* ผู้ประสานงานหลัก (Corresponding Author)
email: somchai_bw@hotmail.co.th

Abstract

The objectives of this research were 1) to study problems in the environmental management of private secondary schools under the jurisdiction of the Bangkok Education Service Office Area 3; 2) to study the solutions for these problems; and 3) to compare opinions related to the problems of the schools' administrators and teachers. The samples were 45 administrators and 251 teachers. Data were collected by a five-point Likert scale questionnaire and were analyzed by descriptive statistics (frequency, percentage, arithmetic mean and standard deviation) and t-test.

The research results revealed that:

1. the level of the problems was generally at a low level;
2. the solutions for the problems were at a moderate level; and
3. the level of the teachers' opinion and the administrators' opinion towards the problems was significantly different ($p = .05$).

Keywords: Environmental Problem Management.

บทนำ

มนุษย์ เป็นเพียงสิ่งมีชีวิตอีกชนิดหนึ่ง ที่ได้อาศัย ดำรงชีวิต และดำเนินชีวิตอยู่บนโลกของเรามาช้านาน ท่ามกลางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมต่างๆ ทั้งเป็นสิ่งมีชีวิต และ เป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น ภูเขา หาดทราย ทะเล ถ้ำ น้ำตก แสงแดด รังสี ความร้อน ฯลฯ อีกทั้งบรรยากาศที่ห่อหุ้มโลกของเรา ที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตของสิ่งที่มีชีวิต สภาพปัจจุบันของมนุษย์ ได้เพิ่มจำนวนมากขึ้น ปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมีการใช้เทคโนโลยีมาใช้เพื่อเพิ่มจำนวนตอบสนองผู้บริโภค ในทุกด้าน กิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ได้มีการนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ในปริมาณมากเช่นกัน นอกจากนี้ยังมีของเสียที่ทั้งจากครัวเรือน ที่อยู่อาศัย และจากกระบวนการผลิตต่างๆ ระบายลงสู่สิ่งแวดล้อมได้แก่ พื้นดิน แหล่งน้ำ และบรรยากาศโดยรอบ ซึ่งเป็นผลทำให้สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่นั้น เสื่อมคุณภาพ และทำให้ทรัพยากรกับสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมลง ความเสื่อมโทรมของสภาวะสิ่งแวดล้อม ที่มนุษย์กระทำมีแนวโน้มจะมีความรุนแรงมากขึ้น อาหารที่มนุษย์บริโภค มีแนวโน้มว่าจะมีสารพิษปนเปื้อน ปัญหาทางสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มขึ้นและน่าวิตกอีกได้แก่ ขยะในเมือง กากสารพิษ มลพิษต่างๆ เกิดจากการใช้เครื่องจักร และ ถ่านหินสถานการณ์เหล่านี้ล้วนคุกคามต่อการดำรงอยู่ของมนุษย์ทั้งสิ้น

สมฤทธิ ทองศรี (2546) กล่าวว่าในปัจจุบันจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นความต้องการอากาศบริสุทธิ์เพื่อใช้หายใจก็เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นการใช้พลังงานจากเชื้อเพลิงก็เพิ่มขึ้น ผลคือ ได้ปล่อยก๊าซพิษออกมามากมาย แต่พิษซึ่งเป็นผู้ผลิตออกซิเจนแหล่งใหญ่ที่สุดกลับมีน้อยลง และพบว่าปริมาณของโอโซนในบรรยากาศเหนือพื้นโลกนั้นวันจะมีน้อยลงทุกที ผู้ที่ทำลาย ก็คือ มนุษย์รักสวยรักงามในโลกเราเอง มนุษย์ผู้นิยมสเปรย์ฉีดผม สเปรย์ฆ่าแมลง สเปรย์น้ำหอมปรับอากาศ สเปรย์ระงับกลิ่นตัว ในสเปรย์มีสารเคมีชนิดหนึ่งเป็นตัวผลักดันให้สารในกระป๋องพุ่งออกมาเป็นละอองเกสรเคมีที่เป็นตัวผลักดันนี้คือ ฟลูออโรคาร์บอน หรือที่เรียกว่า ฟรีออน สารชนิดนี้เมื่อออกมาจากกระป๋องสเปรย์แล้วจะลอยขึ้น

ไปสะสมอยู่ในบรรยากาศชั้นสตราโตสเฟียร์ ที่มีโอโซนทำให้โอโซนสลายตัวมีปริมาณลดลง ทำให้รังสีอัลตราไวโอเล็ตจากดวงอาทิตย์ผ่านบรรยากาศในชั้นต่างๆ มาสู่ผิวโลกเป็นอันตรายอย่างยิ่งต่อระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายมนุษย์และสัตว์ ถ้าหากเราได้รับแสงมฤตยูนี้โดยตรง ความเป็นพิษของรังสีอัลตราไวโอเล็ต เกิดจากรังสีนี้เมื่อไปกระทบกับผิวหนังจะทำอันตรายต่อเซลล์ของร่างกาย จากการศึกษาวิจัยพบว่า กรดอะมิโน ซึ่งมีอยู่ในโปรตีนในร่างกายถูกกลืนรังสีนี้ได้ดี และทำให้เกิดสารพิษในร่างกายขึ้นหลายชนิด ที่เป็นต้นเหตุของมะเร็งที่ผิวหนัง

มนุษย์เป็นผู้สร้างกิจกรรมทั้งการสร้างศักยภาพความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและสร้างกิจกรรมควบคุมศักยภาพของสิ่งแวดล้อม จึงเห็นได้ว่าไม่ว่าจะกิจกรรมประเภทบวก หรือประเภทลบต่อสิ่งแวดล้อม ย่อมเกิดได้จากมนุษย์ทั้งสิ้น สาเหตุสำคัญมนุษย์เป็นผู้ริเริ่มการสร้างกิจกรรม โดยสร้างพลังการเปลี่ยนแปลง (human driving forces) อันได้แก่การเพิ่มของประชากร การศึกษา สาธารณสุข/อนามัย วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การคมนาคม การความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเหล่านี้จะมีกิจกรรมแยกย่อยหลากหลายล้วนสร้างผลกระทบทั้งทางบวกและทางลบต่อสิ่งแวดล้อมไม่มากก็น้อย (เกษม จันทรแก้ว, 2541) ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุของปัญหาอุณหภูมิโลกสูงขึ้น (โลกร้อน) ต่อเนื่องกัน ตั้งแต่ปัญหาความเสื่อมโทรม และการเปลี่ยนแปลงชั้นบรรยากาศรอบนอกโลก ปัญหามลพิษในชั้นบรรยากาศที่มนุษย์อาศัยอยู่ ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรดินและน้ำในการเกษตร ปัญหาความเสื่อมโทรมของน้ำจืด ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ปัญหามลพิษในชุมชน ปัญหามลพิษในสถานประกอบการ ปัญหาสารพิษตกค้างในอาหารและสิ่งแวดล้อม มนุษย์ประสบกับปัญหาคุณภาพชีวิตที่เสื่อมโทรมลงเรื่อยๆ จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยการให้การศึกษาให้ข้อมูลและข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งควรเริ่มในโรงเรียนก่อนแล้วจึงขยายผลต่อชุมชนต่อไปเพื่อให้ได้เรียนรู้ทุกด้าน (ลัดดาวัลย์ กันหสุวรรณ, 2539)

ปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาใหญ่ระดับโลก ซึ่งเป็นผลมาจากจำนวนประชากรของโลกที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติซึ่งเป็นปัจจัยในการดำรงชีวิตของมนุษย์กลับลดน้อยลงก่อปัญหาทรัพยากรธรรมชาติไม่เพียงพอและเสื่อมโทรม อันเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเสียสมดุลของระบบนิเวศและปัญหาสิ่งแวดล้อมโลกได้แก่ ภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (climate change) อุณหภูมิโลกสูงขึ้น (global warming) ปรากฏการณ์ความผันแปรของน้ำทะเล (el nino) แผ่นน้ำแข็งขั้วโลกละลายทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้น (sea level raised) การรั่วของชั้นโอโซน (ozone depletion) ปัญหาเรือนกระจก (green house effect) และฝนกรด (acid rain) เหล่านี้ล้วนเกิดจากพฤติกรรมดำรงชีวิตของมนุษย์แล้วเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมขึ้น (สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ, 2541) มลพิษอากาศในเขตเมืองในประเทศกำลังพัฒนาเกือบทั้งหมดกำลังเลวร้ายลง การเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของเมือง การจราจรที่คับคั่งยิ่งขึ้น การใช้เชื้อเพลิงสกปรก กระบวนการอุตสาหกรรมที่ล้าสมัย การบริโภคพลังงานเพิ่มขึ้น ตลอดจนการขาดการกำหนดเขตอุตสาหกรรมและการบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม ล้วนมีส่วนทำให้คุณภาพอากาศในเมืองเสื่อมลง มลภาวะ และขยะเพิ่มมากขึ้น ทำลายสุขภาพของประชาชนอย่างยิ่ง (มอสตาฟา, 2544)

ผู้บริหารมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นผู้นำสถานศึกษา ซึ่งจะสามารถพัฒนาและกระตุ้นบุคลากรอื่นๆ ให้มีความกระตือรือร้น สถานศึกษาเป็นแหล่งสำคัญที่จะปลูกฝัง สร้างจิตสำนึกให้มีความรู้ ความรัก ความห่วงใยรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนเป็นศูนย์รวมครอบครัวชุมชน ดังนั้นหน่วยงานและบุคลากรที่เกี่ยวข้องจะต้องทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนในพื้นที่บริการ ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างกว้างขวาง และเข้าใจ

ถึงการแก้ปัญหา จัดโครงการพัฒนาสิ่งแวดล้อมของสถานศึกษาให้เป็นแบบอย่างแก่ชุมชน ให้เห็นถึงความเป็นระเบียบ ความสวยงาม ความสะอาดของน้ำ อากาศ ลดมลภาวะของเสีย และขยะ สร้างบรรยากาศให้ร่มรื่นตลอดจนให้นักเรียนตระหนักถึงผลเสียในการทำลายสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลร้ายต่อคุณภาพของชีวิต จากปัญหาสิ่งแวดล้อมดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจต้องการศึกษาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

คำถามการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
2. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอย่างไรต่อระดับการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ศึกษาระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3
2. ศึกษาวิธีการแก้ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3
3. เปรียบเทียบปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 จำแนกตามความคิดเห็นของครู และผู้บริหาร

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารกับครูมีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากประสบการณ์ ที่ปฏิบัติในโรงเรียนจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม

2. เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ

2.1 ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ เพศ ตำแหน่งหน้าที่ ขนาดของโรงเรียน

2.2 ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัด

เขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 คำถามมีจำนวน 59 ข้อแบ่งออกเป็น 6 ด้าน ดังนี้ คือ การจัดการขยะมูลฝอย การจัดการอากาศ การจัดการแสงสว่าง การจัดการน้ำ การจัดการเสียง การจัดการความร่มเย็นของสิ่งแวดล้อม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามแบบของ ไลเคิร์ท (Likert) กำหนดระดับความคิดเห็นไว้ 5 ระดับ

2.3 ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 คำถามมีจำนวน 30 ข้อแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้คือ ด้านการกำหนดนโยบาย สิ่งแวดล้อม ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข ด้านการทบทวนการจัดการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) ตามแบบของ ไลเคิร์ท (Likert) กำหนดระดับความคิดเห็นไว้ 5 ระดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษา ระดับปัญหาการจัดการและวิธีการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ในปีการศึกษา 2551 ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน 42 โรงเรียน

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้บริหาร ครูของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 8 ขนาดกลาง 21 และขนาดเล็ก 13 โรงเรียน มีผู้บริหาร 84 คน ครู 1,348 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางเครสซีและมอร์แกนแบ่งเป็นสัดส่วนแยกตามประชากรของโรงเรียนทั้ง 3 ขนาดเป็นรายโรงได้กลุ่มผู้บริหาร 73 คน ครู 300 คน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

4. ด้านระยะเวลา

ด้านระยะเวลาในการศึกษาดำเนินการเริ่มภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2551 เริ่ม 13 มกราคม 2552 ถึง ปีการศึกษา 2552

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ขออนหนังสือรับรองจากมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี ถึงโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 จำนวน 42 โรงเรียน เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการศึกษา และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

4.2 ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามด้วยตนเอง 373 ฉบับ ได้แบบสอบถามคืน 296 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 79.35

4.3 เก็บรวบรวมข้อมูลเสร็จใน ปีการศึกษา 2552 (15 มิถุนายน 2552)

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในด้านการบริหารงาน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน

ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอน และหัวหน้ากลุ่มสาระในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

เขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 หมายถึง พื้นที่ที่กำหนดขึ้นตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง สภาวะของสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนอันมีองค์ประกอบหรือสภาพที่ไม่เหมาะสมต่อการนำมาใช้ประโยชน์ แต่กลับเป็นพิษภัย เป็นอันตรายต่อสุขภาพ หรือก่อความรำคาญให้แก่นักเรียน ครู และเจ้าหน้าที่อื่นๆ ที่ปฏิบัติงานอยู่ภายในโรงเรียน

การจัดกิจกรรมรณรงค์และรักษาสีสิ่งแวดล้อม หมายถึง กิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดให้มีการรักษาสีสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3

การจัดการสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดกิจกรรม 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านขยะมูลฝอยอากาศ แสงสว่าง น้ำ เสียง การจัดการสิ่งแวดล้อมให้ร่มรื่น

ผลการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 3

1. ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 296 คน จำแนกตามเพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 232 คน คิดเป็นร้อยละ 78.38 เป็นเพศชาย จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 21.62 จำแนกตามตำแหน่ง/หน้าที่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นครูปฏิบัติการ จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 84.79 ผู้บริหารจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15.20 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ สังกัดโรงเรียนขนาดใหญ่ จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 70.95 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 27.36 โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.69

2. ระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ใน 6 ด้าน คือ ด้านปัญหาการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย ด้านปัญหาการจัดการเรื่องอากาศ ด้านปัญหาการจัดการเรื่องแสงสว่าง ด้านปัญหาการจัดการเรื่องน้ำ ด้านปัญหาการจัดการเรื่องเสียง ด้านปัญหาการจัดการเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ร่มรื่น พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 3 ในภาพรวมมีปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.45$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 3 เรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา 4 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านปัญหาการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย ($\bar{x} = 2.55$) ด้านปัญหาการจัดการเรื่องน้ำ ($\bar{x} = 2.46$) ด้านปัญหาการจัดการเรื่องอากาศ ($\bar{x} = 2.46$) และปัญหาการจัดการเรื่องเสียงต่ำสุด ($\bar{x} = 2.38$)

3. วิธีการแก้ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ใน 5 ด้านคือ ด้านการแก้ปัญหาการจัดการด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการแก้ปัญหาการจัดการด้านการวางแผน ด้านการแก้ปัญหาการจัดการด้านการดำเนินการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ด้านการแก้ปัญหาการจัดการด้านการตรวจสอบและปฏิบัติการแก้ไข ด้านการแก้ปัญหาการจัดการด้านการทบทวนการจัดการ พบว่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 ในภาพรวมมีวิธีการแก้ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.39$) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านพบว่าความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 เรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา 3 ลำดับแรก ได้แก่ การแก้ปัญหาการจัดการด้านการวางแผน ($\bar{x} = 3.47$) การแก้ปัญหาการจัดการด้านการกำหนดนโยบาย ($\bar{x} = 3.46$) การแก้ปัญหาการจัดการด้านการดำเนินการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.39$)

4. เปรียบเทียบความคิดเห็นระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 รายด้านจำแนกตามตำแหน่ง/หน้าที่ พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 เปรียบเทียบระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอนพิจารณาโดยรวมครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้บริหาร และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($t = 1.871$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน การเปรียบเทียบความคิดเห็น ระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3 รายด้านจำแนกตามตำแหน่ง/หน้าที่ ในภาพรวมและรายด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความคิดเห็นระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 3

รายการ	ผู้บริหาร		ครูผู้สอน		t	P
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
1. ปัญหาการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย	2.28	.971	2.60	.887	2.095	0.026*
2. ปัญหาการจัดการเรื่องอากาศ	2.23	1.140	2.51	1.058	1.529	0.108
3. ปัญหาการจัดการเรื่องแสงสว่าง	2.06	1.026	2.45	1.040	2.354	0.020*
4. ปัญหาการจัดการเรื่องน้ำ	2.25	1.120	2.50	1.022	1.426	0.130
5. ปัญหาการจัดการเรื่องเสียง	2.10	1.054	2.43	1.000	1.987	0.040*
6. ปัญหาการจัดการเรื่องการจัดการสิ่งแวดล้อมให้ร่มรื่น	2.24	1.111	2.46	.995	1.262	0.174
รวม	2.19	1.010	2.49	.922	1.871	0.047*

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเมื่อเรียงลำดับจากมากที่สุดลงมา 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัญหาการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ามีปัญหามากกว่าผู้บริหาร และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($t = 2.095$) ปัญหาการจัดการเรื่องแสงสว่างครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ามีปัญหามากกว่าผู้บริหาร และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 ($t = 2.354$) ปัญหาการจัดการเรื่องเสียง ครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่ามีปัญหามากกว่าผู้บริหาร และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 1.987$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ดังนี้

1. ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน เมื่อพิจารณารายด้านการจัดการเรื่องขยะมูลฝอยมีค่าเฉลี่ย 2.55 มากที่สุด ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพของนักเรียน และบุคลากรทุกคนอีกทั้งสิ่งแวดล้อมโดยรอบดังนั้นผู้บริหารและ ครูต้องร่วมกันพิจารณาปัญหาเรื่องการจัดการขยะมูลฝอย เร่งดำเนินการแก้ไขโดยด่วน มีหลากหลายวิธีโดย จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่การทิ้งขยะให้ถูกวิธีจัดให้มีการดำเนินการเก็บขยะภายในโรงเรียน รักษาความสะอาดอย่างถูกอนามัย อีกทั้งส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมโครงการสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน เช่นการเก็บขยะแยกขยะ และกำจัดขยะที่ถูกต้อง ผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ สังวาล วิเชียรโชติ (2548) ที่พบว่าสภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อม เรื่องขยะมูลฝอยต้องมีการประชาสัมพันธ์การทิ้งขยะให้ถูกวิธี และการดำเนินการกำจัดขยะมูลฝอยในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

2. วิธีการแก้ปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนใน 5 ด้านภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่การแก้ปัญหาการจัดการด้านการตรวจสอบ และปฏิบัติการแก้ไข และการแก้ปัญหาการจัดการด้านการทบทวนการจัดการอยู่ในระดับต่ำ กล่าวคือ งบประมาณไม่เพียงพอจึง ไม่ได้กำหนดโครงการเกี่ยวกับการบริหารสิ่งแวดล้อมในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน อีกทั้งบุคลากรของโรงเรียนไม่ได้มีส่วนในการกำหนดกฎเกณฑ์ ขาดการวิเคราะห์นโยบายด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ และการรวบรวมข้อมูลสภาพของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่ต้องตอบสนองและแก้ไขผลการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับการรายงานการวิจัยของ สำอาง เหมาะประมาณ (2546) ที่พบว่าด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนรัตนโกสินทร์ ผู้บริหารและครู มีการปฏิบัติด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการบริหารงาน ด้านสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา ผู้บริหารและครูปฏิบัติการ การบริหารสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนรัตนโกสินทร์อยู่ในระดับปานกลาง

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นระดับปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหาร และครูผู้สอนพิจารณาโดยภาพรวมครูผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมีปัญหามากกว่าผู้บริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ($t = -1.871$) มีประเด็นที่น่าสนใจใน 3 ด้าน คือ ปัญหาการจัดการเรื่องขยะมูลฝอย ปัญหาการจัดการเรื่องแสงสว่าง และปัญหาการจัดการเรื่องเสียง กล่าวคือ ผู้บริหารมีบทบาทด้านการวางแผน และให้บรรลุตามแผนที่วางไว้ ส่วนครูผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทด้านปฏิบัติตามแผน และต้องสัมผัสกับสภาพปัญหาที่ต้องแก้ไขอยู่แล้วจึงมีความคิดเห็นว่าการจัดการ

ทั้ง 3 ด้าน ว่ามีปัญหาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมมากกว่าผู้บริหารซึ่งไม่สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ สังวาลย์ วิเชียรโชติ (2548) พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียนสังกัดฝ่ายการศึกษาอัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานครผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

- 1.1 โรงเรียนควรมีการประชุมสัมพันธ์เผยแพร่การทิ้งขยะหรือกำจัดให้ถูกวิธี
- 1.2 โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อการรณรงค์นำขยะมารีไซเคิล
- 1.3 โรงเรียนควรจัดให้มีการระบายถ่ายเทอากาศในห้องเรียน และลดอุณหภูมิด้วยการติดพัดลม
- 1.4 โรงเรียนควรรักษาความเหมาะสมของแสงภายในห้องเรียนโดยการใช้หาสะท้อนที่ผนังห้องเรียน และ

เพิ่มแสงสว่าง

- 1.5 โรงเรียนควรปลูกต้นไม้ให้ห่างจากอาคารเรียนในระยะที่เหมาะสมตามกำหนด
- 1.6 โรงเรียนควรปรับปรุงเรื่องการใช้เสียงในโรงเรียนเพื่อไม่ให้รบกวนการเรียน การสอน และบริเวณชุมชน
- 1.7 โรงเรียนควรจัดการอบรมให้ความรู้กับนักเรียนในเรื่องอันตรายจากเสียง ขยะ และมลภาวะต่างๆ
- 1.8 โรงเรียนควรจัดทำงบประมาณ สนับสนุนการจัดกิจกรรมการรณรงค์ และรักษาสิ่งแวดล้อม
- 1.9 โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนสร้างโครงงานอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 1.10 โรงเรียนควรมีการจัดการแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม หรือแนวทางที่จะทำให้ผู้บริหาร และครูช่วยกัน

ประสานเพื่อให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่เหมาะสม และดีต่อไป

- 1.11 โรงเรียนควรมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรับผิดชอบในการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
- 1.12 โรงเรียนควรมีการร่วมมือกับชุมชน หรือกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3 ใน

ลักษณะการร่วมโครงการหรือดำเนินการร่วมรักษาสิ่งแวดล้อม

- 1.13 โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่องในแผนปฏิบัติการของโรงเรียน

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการศึกษาแผนเชิงกลยุทธ์ในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ควรมีการศึกษากการเปรียบเทียบกิจกรรมการรณรงค์เพื่อสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน สังกัดเขต

พื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 3

เอกสารอ้างอิง

เกษม จันทรแก้ว. (2545). *การจัดการสิ่งแวดล้อมแบบผสมผสาน*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ชัยศรี ธาราสวัสดิ์พิพัฒน์. (2547). *การจัดการสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: หจก. พี.เอ็น.เค.การพิมพ์.

- ไทรภพ อินทุใส และคณะ. (2545). *การจัดการสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: พิสิกส์เซ็นเตอร์.
- ไมเคิล ดี. กวินน์. (2544). *อาหารปนเปื้อน*. (แปลจาก UNEP/GEMS The Contamination of Food. โดย พงศ์ยุพา ณ ลำพูน และคณะ). กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- มอสตาฟา เค. ทอลบา. (2544). *ผลกระทบการทำลายชั้นโอโซน*. (แปลจาก UNEP/GEMS The Impact of Ozone Depletion. โดย เยาวณี บุญวรรณโน และคณะ). กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- วรารพร ศรีสุพรรณ. (2539). *การพัฒนาแบบยั่งยืน (ทางเลือกใหม่ในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม)*. กรุงเทพมหานคร: คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิจิตร บุญยะโทตระ. (2537). *ชีวิตและสิ่งแวดล้อม เล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสารการพิมพ์.
- สยาม อรุณศรีมรกต. (2549). *ความรู้เบื้องต้นและข้อกำหนดมาตรฐานการจัดการสิ่งแวดล้อม ISO 14001:2004*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุธีลา ตูลยะเสถียรโกศล และ สติธ วงศ์สุวรรณ. (2544). *มลพิษสิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพมหานคร: บริษัท รวมสารสน (1997) จำกัด.
- สุกาญจน์ รัตนเลิศนุสรณ์. (2550). *หลักการจัดการสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สัมฤทธิ์ ทองศรี. (2546). *การจัดการสิ่งแวดล้อมเบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สังวาล วิเชียรโชติ. (2548). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน สังกัดฝ่ายการศึกษา อัครสังฆมณฑล กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*.
- สำออง เหมาะประมาณ. (2546). *การศึกษาการบริหารสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา: กรณีศึกษาโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชบางขุนเทียน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*

ผู้เขียน

นายสมชาย เชื้อสุดใจ

อาจารย์ประจำโรงเรียนบูรณวิทย์

email: somchai_bw@hotmail.co.th